

ביאור הדף מסכת בבא בתרא דף פ"ו

לעיל דנה הגמרא האם אדם שקונה פירות והם נמצאים בתוך כליו אך הכלים נמצאים ברשות המוכר, האם כליו קונים לו את הפירות או לא.

ומנסה רבא להוכיח שכליו של קונה לא קונים לו אם הם נמצאים ברשותו של המוכר, ממה ששינו בברייתא שאדם שקנה פירות מחבירו, ומשך את החמרים או את הפועלים והכניס לתוך ביתו לא קנה, בין אם פסקו ביניהם את מחיר הפירות ולא מדד את הפירות שקנה בכלי, ובין אם מדד ולא פסקו, ולכן עדיין שניהן יכולין לחזור בהן.

אך אם פרקו כבר את הפירות מהחמורים או מהפועלים והכניס לתוך ביתו, אם פסקו ביניהם את המחיר קנה ולכן אינם יכולים לחזור בהם אף אם לא מדד את כמות הסחורה שקנה בכלי, אבל אם מדד בכלי אך לא פסקו ביניהם את המחיר יכול לחזור בו, כיון שלא נגמרת דעתם במכירה עד שעת פסיקת הדמים.

והבין רבא שכשפרקו את הפירות מהחמורים הם עדיין בתוך כליו של המוכר, ולמרות זאת התבאר בברייתא שאם הם פסקו ביניהם את המחיר הקונה קנה את הפירות, כיון שהם ברשותו ואפילו שהם בתוך כליו של המוכר.

וממילא הוכיח רבא שאף במקרה הפוך שהפירות יהיו ברשות המוכר, אלא שיהיו בכלים של הקונה, הוא לא יוכל לקנות את הפירות על ידי כליו, כיון שהכלים מונחים ברשות המוכר.

וניסה רב נחמן בר יצחק לדחות את ראיית רבא ולומר שמדובר במקרה שפרקו את החמורים על ידי ששפכו את הפירות על הקרקע של הקונה, כשהם אינם בתוך כלי, ולכן חצירו של הקונה קונה לו אותם, אך אם הם היו בתוך הכלים של המוכר באמת לא היה הקונה יכול לקנות אותם בקניין חצר, כי הם בכלים של המוכר.

אך הקפיד רבא על דברי רב נחמן בר יצחק, ודחה את דבריו שהרי בברייתא כתוב שפרקו ולא ששפכו. אך מכל מקום דחה מר בר רב אשי את דברי רבא ואמר שאפשר לבאר את הברייתא שמדובר בחבילות שום הקשורות על החמור בלא שקים, שממילא בבפריקתן הם מונחות בחצר הקונה, ולכן הוא קונה על ידי חצירו, אך אין ראייה שחצירו של אדם קונה לו גם היכן שהפירות נמצאים בכלים של המוכר.

ומביאה הגמרא ששאל הונא בנו של מר זוטרא את רבינא מדוע אמרה הברייתא שאם הם לא פסקו ביניהם את מחיר הפירות הקונה לא קונה את הפירות אף שהוא פרקן לרשותו, והשיב לו רבינא שאם הם לא פסקו את המחיר, לא סומכת דעתכם על המכירה, כיון שאם המחיר בסוף יהיה גבוה לקונה הוא לא יתרצה במכירה, ואם הקונה ירצה במחיר נמוך המוכר לא יתרצה במכירה.

וניסה רבינא להוכיח לרב אשי שכליו של הקונה קונים לו אף ברשות המוכר, ממה שאמרו רב ושמואל ש כליו של אדם קונה לו בכל מקום, והבין רבינא שמה שהם אמרו את המילים בכל מקום, זה ללמד שאף כליו של הקונה ברשות המוכר קונים לו. אך דחה רב אשי את דבריו ואמר לו שמה שבאמת באופן שהמוכר אמר לקונה שיקנה בכליו, שאז הקונה קונה את הפירות אף אם הכלים שלו נמצאים ברשות המוכר, אך הספק של הגמרא הוא באופן שהמוכר לא אמר לקונה לקנות בכליו.

ומביאה הגמרא את המשנה בקידושין שאומרת שנכסים שיש להן אחריות נקנין בכסף ובשטר ובחזקה ושאיין להן אחריות דהיינו מטלטלין אין נקנין אלא במשיכה, ואומרת הגמרא דין על המשנה שבסורא אותו בשם רב חסדא ובפומבדיתא בשם רב כהנא ויש שאמרו זאת בשם רבא, שמה שאמרה המשנה שנכסים שאין להם אחריות נקנים רק במשיכה, זה רק בדברים שאין הדרך להגביה אותם, אבל דברים שדרכן בהגבהה נקנים בהגבהה ולא במשיכה.

ואומרת הגמרא שכאשר אביי ישב ואמר את הדין הזה הקשה לו רב אדא בר מתנה מהמשנה שאומרת שהגונב כיס וכלומר ארנק בשבת חייב להשיב את הגניבה, ואף שבזמן הגניבה עצמה הוא גם חילל שבת, והדין הוא שמי שעובר איסור שהוא חייב בו גם מיתה וגם תשלומים, הוא פטור מתשלומים מדין קים ליה בדרכה מיניה, וכלומר שהעונש החמור של מיתה פוטרו מהעונש הקל של התשלומים, מכל

מקום כאן הוא חייב כיון שעל הגניבה הוא התחייב בהגבהת הארנק, קודם שהתחייב מיתה על חילול שבת בהעברתו מרשות היחיד לרשות הרבים.

אבל אם היה הגנב גנב את הארנק בגרירה על הקרקע ולא הגביו, פטור מהשבת הגניבה, כיון שהאיסור של חילול שבת ואיסור הגניבה באו כאחד, בשעה שהוציאו מרשות לרשות, ולכן שייך כאן את הדין של קים ליה בדרבה מיניה, והעונש החמור של מיתה על חילול שבת פטורו מהעונש הקל של התשלומים.

ושאל רב אדא בר מתנה שהרי כיס הדרך להגביו, ולפי המימרא שאמר אב"י שדבר שנקנה בהגבהה אי אפשר לקנותו במשיכה, מדוע הגנב קנה את הכיס במשיכה כשגרר אותו מרשות לרשות, הרי הוא אינו נקנה במשיכה.

והשיב לו אב"י שמדובר במשנה במיתנא, והבין רב אדא שכוונת אב"י שמדובר בכיס קטן, ותמה רב אדא שהרי אף הוא הקשה את קושיתו מחמת שמדובר בכיס קטן שהדרך להגביו, אך ביאר לו אב"י את כוונתו שמדובר בכיס גדול שאין דרך להגביו אלא למשוך אותו, ולכן הגנב קונה אותו במשיכה.

עוד מנסה הגמרא להוכיח שדבר הנקנה בהגבהה נקנה גם במשיכה, מהברייתא שהובא לעיל, שאמרה שאם אדם קונה פירות והם ברשות המוכר, הוא לא קונה אותם אלא אם הגביה אותם או הוציאם מרשות המוכר, ורואים בברייתא שאפשר לקנות את הפירות או בהגבהה או במשיכה.

ודחה רב נחמן בר יצחק את הראיה וביאר שמדובר בברייתא בב' אופנים, וכוונת הברייתא לומר שדר שהדרך להגביו נקנה בהגבהה, ושאיין דרך להגביו נקנה במשיכה.

עמוד ב'

עוד מנסה הגמרא להוכיח שדבר הנקנה בהגבהה נקנה גם במשיכה, ממשנתנו שאומרת שהמוכר פירות לחבירו ומשך את הפירות, אף אם לא מדדם לכליו קנה, והרי בפירות הדרך להגביהם, ולמרות זאת התבאר במשנה שהם נקנים אף במשיכה.

ודוחה הגמרא ואומרת שבמשנה מדובר במשאות גדולים שאין הדרך להגביהם. ושואלת הגמרא שהרי בהמשך המשנה אמרה שהקונה פשתן מחבירו לא קנה עד שיטלטלנו ממקום זה למקום אחר, דהיינו שיגביה את הפשתן, ומדוע בפשתן המשנה מדברת על משאות קטנים ולא על משאות גדולים שקונים אותם במשיכה.

ועונה הגמרא שאין הדרך לעשות משאות גדולים בפשתן כיון שמחליק (או שאם ימשכוהו הוא יקרע), ולכן בפשתן עושים רק משאו קטנים שדרכם בהגבהה.

וניסה רבינא להוכיח לרב אשי שדבר הנקנה בהגבהה נקנה גם במשיכה מהמשנה שאומרת שלדעת רבי מאיר ורבי שמעון בן אלעזר בהמה גסה נקנית במסירה והדקה בהגבהה אך לדעת חכמים בהמה דקה נקנית במשיכה.

ורואים שאף שהדרך להגביה בהמה דקה, לדעת חכמים היא נקנית במשיכה ולא בהגבהה. אך דחה רב אשי את ראיית רבינא והשיב לו שבהמה מסרכת רגליה בקרקע וצריך להגביה בקושי ולכן אין זה נחשב שהדרך להגביה אותה ולכן לדעת חכמים היא נקנית במשיכה.

מביאה הגמרא דין שאמרו רב ושמואל שאדם שמוכר לחבירו כור חיטים דהיינו מידה של שלושים סאין, אם אמר לו כור בשלשים אני מוכר לך אף אם משך הקונה את כור את רוב החיטים, יכול המוכר לחזור בו אפילו בסאה האחרונה ואף על מה שהקונה כבר משך, כיון שכל זמן שהמוכר לא משך את כל הכור עדיין לא הסתיים קניינו, ולכן יכול המוכר לחזור בו, אבל אם אמר המוכר לקונה כור בשלשים סאה בסלע אני מוכר לך, כל סאה שמשך הקונה נקנתה לו ואינם יכולים לחזור בהם על אותם הסאין שהוא משך כבר.

ושואלת הגמרא על דבריהם מהברייתא שהובאה לעיל שהתבאר בברייתא שאדם שמכר לחבירו יין או שמן, אם היתה מדה של הקונה, הוא קונה כל מה שנכנס לכלי המידה כיון שהוא שלו, ואף שלא התמלאה המידה שנמכרה לו, ורואים שאדם שמכר לחבירו כור אינו יכול לחזור בו על מה שהקונה כבר משך.

ודוחה הגמרא שבברייתא מדובר כגון שהמוכר מכר לקונה מידת היין של יין, שיש בהין י"ב לוג, והוא אמר לקונה היין בשנים עשר סלעים, לוג בסלע אני מוכר לך, שאז נקנה לו כל לוג בפני עצמו, וכיון שאמר רב כהנא שבמידת ההין של בית המקדש היה סימונים בכלי, עד היכן חצי ההין ושליש ההין ורבע ההין, כי בשיעורים אלו היו משתמשים לנסכים, כך כאן מדובר שהיה במידת ההין סימונים עד היכן כל לוג, ולכן כל פעם שמדדו לתוך הכלי לוג הוא נקנה לקונה, וכדברי רב ושמואל, שבאופן כזה כל סאה נקנית בפני עצמה.